

Către: Eugeniu OSMOCHESCU

Viceprim-ministru, Ministrul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Dumitru BUDIANSCI

Președintele Comisiei Naționale a Pieței Financiare

Nr. 77 din 12.06.2026

Ref.: Comentarii și propuneri la proiectul de lege privind contractele de credit pentru consumatori (număr unic 476/MDED/2026)

Stimate domnule Osmochescu,
Stimate domnule Budianschi,

Vă salutăm în numele Camerei de Comerț Americane din Moldova (în continuare „AmCham Moldova”).

Camera de Comerț Americană din Moldova (AmCham Moldova) apreciază eforturile autorităților de armonizare a cadrului normativ național cu prevederile Directivei (UE) 2023/2225 privind contractele de credit pentru consumatori și susține obiectivul consolidării protecției consumatorilor și al promovării unei creditări responsabile.

În același timp, având în vedere impactul semnificativ pe care proiectul îl va avea asupra activității creditorilor, considerăm necesară asigurarea unui echilibru adecvat între protecția consumatorului, proporționalitatea obligațiilor impuse participanților la piață și funcționalitatea practică a proceselor de creditare.

În urma examinării proiectului, au fost identificate o serie de prevederi care, în opinia mediului de afaceri, depășesc cerințele Directivei, creează suprapuneri legislative, introduc constrângeri operaționale disproporționate sau pot genera dificultăți de implementare și interpretare în practică.

În acest context, transmitem anexat comentariile și propunerile de ajustare formulate de membrii AmCham Moldova, cu scopul de a contribui la elaborarea unui cadru normativ clar, coerent, predictibil și aliniat bunelor practici europene.

1. Articolul 2 alin. (1) stabilește că prezenta lege se aplică contractelor de credit de consum, însă nu este clar dacă în această categorie sunt incluse și liniile de credit.

În Hotărârea nr. 60 din 12 martie 2026 privind aprobarea Regulamentului privind creditarea responsabilă a consumatorilor, la pct. 47, acest tip de produs este reglementat sub denumirea de „facilități de creditare de tip revolving acordate”.

În vederea asigurării unei terminologii uniforme și evitării eventualelor interpretări neclare, propunem utilizarea și în proiectul de lege a noțiunii de „facilități de creditare de tip revolving”.

Se propune modificarea art. 2 alin. (2) lit. c), prin înlocuirea pragului fix de „1 942 500 lei” cu formularea „echivalentul în MDL a 100 000 EUR”.

Utilizarea unui prag exprimat direct în lei poate conduce, în timp, la necorelarea cu valoarea avută în vedere de Directiva europeană și la pierderea relevanței economice a plafonului, ca urmare a fluctuațiilor cursului valutar și a inflației. Stabilirea plafonului prin raportare la echivalentul în MDL al sumei de 100 000 EUR asigură menținerea unei valori economice constante și o aliniere mai fidelă la standardul european avut în vedere la transpunere.

Cu referire la art. 2 alin. (2) lit. e), propunem înlocuirea termenului „bănci” cu formularea „instituții de credit”, pentru asigurarea coerenței terminologice cu legislația bancară aplicabilă. Noțiunea de „instituție de credit” are un caracter mai larg și include toate entitățile autorizate să desfășoare activitate de creditare conform cadrului normativ relevant.

Totodată, la art. 2 alin. (2) lit. h) sbp 2) propunem înlocuirea formulării „sau careva servicii accesorii, ci doar penalități sau alte plăți aferente executării silite” cu sintagma „pentru servicii accesorii, ci doar penalități pentru efectuarea plăților cu întârziere”.

Cu referire la art. 2 alin. (2), lit. h) sbp 3) lit. l), propunem înlocuirea referinței la data fixă „20 noiembrie 2026” cu formularea „data intrării în vigoare a prezentei legi”.

Directiva a fost adoptată în anul 2023, iar statele membre ale Uniunii Europene aveau obligația de a transpune și aplica dispozițiile acesteia până la 20 noiembrie 2025. Totuși, acest termen nu poate fi preluat automat în legislația Republicii Moldova, întrucât aplicarea efectivă a legii naționale este condiționată de propria sa intrare în vigoare.

În condițiile în care proiectul prevede un termen de intrare în vigoare de 12 luni de la publicare, utilizarea unei date calendaristice fixe poate crea incoerențe legislative și situații în care anumite prevederi ar deveni aplicabile înainte de intrarea în vigoare a legii.

Prin urmare, raportarea la „data intrării în vigoare a prezentei legi” reprezintă o soluție mai corectă și mai predictibilă din punct de vedere juridic, asigurând coerența mecanismului de aplicare a dispozițiilor tranzitorii.

La art. 2 alin. (3) lit. c), propunem reformularea textului după cum urmează:

„prețul de cumpărare să nu includă dobândă și să nu implice niciun alt cost, cu excepția penalității pentru efectuarea plăților cu întârziere, în conformitate cu prevederile cadrului normativ aplicabil.”

Formularea actuală, care face trimitere la „clauze penale care are forma unei dobânzi de întârziere”, este prea restrictivă și poate genera dificultăți de interpretare în raport cu diferitele mecanisme juridice aplicabile întârzierii la executarea obligațiilor de plată.

2. Cu privire la articolul 3, propunem excluderea definițiilor care se regăsesc deja în alte acte normative sau, după caz, înlocuirea acestora cu trimiteri la actele normative relevante. Noțiuni precum „bancă”, „creare de profiluri”, „evaluarea bonității” sau dispozițiile aferente art. 4 privind nediscriminarea sunt deja reglementate în legislația aplicabilă. Menținerea unor definiții și prevederi paralele în prezenta lege poate genera riscul unor interpretări divergente și al necorelării legislative.

Totodată, noțiunile comune cu legislația privind contractele de credit pentru consumatori trebuie preluate prin formulări identice, pentru a asigura unitatea terminologică și aplicarea coerentă a cadrului normativ. O asemenea abordare este în concordanță inclusiv cu tehnica legislativă utilizată de Directiva 2014/17/UE, care, pentru anumite noțiuni, face trimitere la alte acte ale Uniunii Europene, în loc să instituie definiții paralele.

Complementar, propunem excluderea definiției „comunicări de marketing” din proiect, întrucât aceasta nu este prevăzută la art. 3 din Directiva (UE) 2023/2225 și reprezintă o construcție națională care extinde sfera de aplicare a reglementării. Directiva utilizează expresia „advertising and marketing communications” la art. 7, însă nu definește distinct noțiunea de „marketing communications”.

Definiția propusă în proiect, prin utilizarea formulei „orice comunicare alta decât publicitatea, indiferent de forma, mijlocul sau canalul utilizat”, este excesiv de largă și poate include comunicări operaționale, contractuale sau informative care nu au caracter promoțional propriu-zis. O asemenea abordare creează incertitudine juridică și riscul unei supratranspuneri a Directivei.

În acest context, solicităm excluderea definiției respective sau, cel puțin, reformularea acesteia astfel încât să nu extindă obligațiile prevăzute de Directivă și să nu includă comunicările operaționale, contractuale, de conformitate, de administrare a relației cu clientul sau de educație financiară.

La noțiunea „cost total al creditului pentru consumator”, propunem excluderea textului „orice plăți pe care le poate datora consumatorul pentru nerespectarea obligațiilor ce reies din contractul de credit”, or, Directiva 2014/17/UE prevede expres, la art. 4 pct. 13, că „costul total al creditului pentru consumator nu include costurile pe care consumatorul le plătește pentru nerespectarea obligațiilor sale prevăzute în contractul de credit”. Menținerea acestei formulări ar reprezenta o transpunere necorespunzătoare a Directivei.

Aceste plăți nu pot fi determinate ex ante, întrucât depind de evenimente viitoare și incerte, precum apariția restanțelor, durata întârzierii sau declararea scadenței anticipate. Or, costul total al creditului trebuie să includă exclusiv elemente cunoscute de creditor la momentul încheierii contractului.

Totodată, proiectul prevede că DAE se calculează pornind de la ipoteza respectării obligațiilor contractuale de către părți. Includerea sancțiunilor pentru neexecutare ar contrazice această ipoteză și ar denatura indicatorul DAE.

În plus, aceste plăți au natura unor sancțiuni contractuale (dobânzi de întârziere, penalități), nu a costului serviciului financiar, fiind deja reglementate distinct în proiect.

Cu referire la noțiunea de „intermediar de credite”, utilizarea conjuncției „sau” între lit. a), b) și c) conduce la concluzia că este suficientă îndeplinirea uneia dintre activități pentru ca o persoană să fie calificată drept intermediar de credite. În practică, această formulare poate extinde excesiv sfera de aplicare și poate include agenți de marketing, platforme de publicitate, comercianți care doar prezintă informații despre produse sau parteneri care doar colectează cereri ori transmit contacte.

Dacă intenția este ca statutul de intermediar de credite să fie atribuit exclusiv persoanelor care participă efectiv la procesul de intermediere, propunem următoarea reformulare a definiției:

„Intermediar de credite – persoană fizică ce desfășoară activitate de întreprinzător sau persoană juridică, care nu acționează în calitate de creditor sau notar și care, în cursul exercitării activității sale comerciale, economice ori profesionale, în schimbul unei remunerații în formă pecuniară sau sub orice altă formă convenită, desfășoară cumulativ următoarele activități:

- a) prezintă consumatorilor ofertele privind contractele de credit;
- b) oferă asistență consumatorilor prin efectuarea activităților prelabile ori a altor activități administrative precontractuale privind contractele de credit;
- c) încheie contracte de credit cu consumatorii în numele creditorului.”

Alternativ, noțiunea ar putea fi menținută în forma actuală, cu introducerea unei precizări exprese:

„Nu constituie activitate de intermediere de credite activitatea de promovare, publicitate, transmitere a informațiilor generale privind produsele de credit sau redirectionare a potențialilor consumatori către creditor, fără acordarea de asistență individualizată consumatorului și fără participarea la procesul de inițiere, negociere sau încheiere a contractului de credit.”

Cu referire la noțiunea de „consumator”, considerăm oportună adaptarea definiției la specificul relațiilor de credit reglementate de prezenta lege specială. În acest sens, propunem următoarea redacție:

„Consumator – persoană fizică care, în cadrul unui raport juridic de credit, acționează și contractează creditul predominant în scopuri ce nu țin de activitatea sa de întreprinzător, industrială, artizanală sau profesională.”.

Subsidiar, propunem completarea art. 3 cu următoarea definiție:

„Suma trasă din credit – valoarea totală efectiv pusă la dispoziția consumatorului conform contractului de credit.”.

Noțiunea este utilizată la art. 5 alin. (8) lit. d), dar nu este definită în proiect și poate genera dificultăți de interpretare sau litigii privind modalitatea de calcul, în special în cazul refinanțărilor, restructurărilor sau al creditelor acordate pe termen lung.

Cu referire la noțiunea de „creditor non-financiar”, reținem că, creditorii financiari (băncile, OCN-urile, asociațiile de economii și împrumut) sunt supuse autorizării, supravegherii, cerințelor de raportare și conformitate. În cazul în care creditorul non-financiar nu va cădea sub incidența unor astfel de cerințe și reguli de conformare, există riscul unei concurențe neloiale. Mai mult ca atât, debitorii ar putea migra de la creditorii financiari spre creditorii non-financiari, având în vedere că modalitatea de obținere a creditelor va fi mult mai ușoară și accesibilă.

Considerăm necesară reglementarea expresă a obligației creditorilor non-financiari similar creditorilor financiari, de a respecta regulile de conduită pe piață și de protecție a consumatorilor, la fel ca și instituțiile financiare (bănci, OCN).

Pentru aplicarea corectă și uniformă a cadrului legal, considerăm oportună a reglementa în proiectul de lege, obligația creditorilor non-financiari de a respecta cerințele legale privind informațiile precontractuale, calculul și limitele costurilor aferente creditelor, evaluarea bonității clienților/potențialilor clienți etc. Proiectul de lege urmează să indice expres modalitatea de control a creditorilor non-financiari, întru evitarea abuzului acestei categorii de creditori în desfășurarea activității sale.

3. Articolul 5 din proiect transpune parțial prevederile Directivei 2014/17/UE privind conduita și remunerarea, însă introduce și o serie de plafoane cantitative care nu au corespondent direct în dreptul european și care, în forma actuală, sunt excesiv de rigide.

Menținerea unor KPI privind volumul creditelor poate fi acceptabilă, atât timp cât acestea nu reprezintă criteriul exclusiv sau predominant de remunerare și sunt echilibrate prin indicatori de risc, conformitate și calitate a portofoliului. O interdicție totală a indicatorilor cantitativi nu ar fi proporțională.

Totodată, plafoanele prevăzute la alin. (8), (11) și (13) — inclusiv limita de 0,02% pe zi pentru comisioane și costuri, precum și limitele fixe de 50% pentru creditele în MDL și 25% pentru cele în valută — sunt excesiv de rigide și nu țin cont de costul finanțării, profilul de risc al clientului sau evoluțiile macroeconomice. Aplicarea acestora poate reduce flexibilitatea produselor și poate exclude din piața reglementată consumatorii cu risc moderat sau ridicat.

De asemenea, regula potrivit căreia totalul plăților pentru creditele de până la 5 ani nu poate depăși suma trasă din credit este disproporționată, deoarece cumulează dobânzi, comisioane și penalități, deși acestea au naturi juridice diferite.

Din acest considerent, solicităm excluderea alin. (8), (11) și (13).

4. Alineatele (3) și (4) ale art. 6 depășesc cerințele minime prevăzute de Directiva 2014/17/UE, întrucât introduc mecanisme rigide care nu sunt impuse de actul european. Directiva solicită doar ca personalul să dețină și să mențină un nivel adecvat de cunoștințe și competențe, fără a impune un examen scris obligatoriu sau o periodicitate fixă pentru formarea continuă.

În acest context, obligația promovării unei evaluări scrise înainte de începerea activității, precum și cerința efectuării instruirii cel puțin o dată la 2 ani, pot genera sarcini administrative disproporționate, fără un temei expres în Directivă.

Recomandăm reformularea acestor prevederi astfel încât creditorii și intermediarii să fie obligați să asigure și să documenteze competența personalului prin metode adecvate și proporționale cu natura activității desfășurate. Totodată, formarea continuă ar trebui realizată ori de câte ori este necesar, în special în cazul modificării cadrului normativ, produselor sau procedurilor interne, fără impunerea unui termen fix.

Astfel, propunem expunerea alin. (3) în următoarea redacție:

„(3) Sunt exceptați de la susținerea examenului persoanele care dețin diplomă de licență/masterat în domeniul economic sau juridic precum și persoanele care, la data intrării în vigoare a legii, dețin o experiență de cel puțin 2 ani în activitatea de creditare, acestea din urmă cu obligația participării la programele de formare continuă prevăzute de prezenta lege.”

Cât privește alin. (5) al art. 6 din proiect, considerăm necesară completarea acestuia cu următoarea formulare: „Personalul care, la data intrării în vigoare a legii, deține o experiență de cel puțin 2 ani în activitatea de creditare poate fi considerat ca îndeplinind cerințele inițiale de competență, cu obligația participării la programele de formare continuă prevăzute de prezenta lege.”.

În același timp, interdicția totală privind remunerarea intermediarilor de credit de către consumator și interzicerea recuperării costurilor reale suportate în cazul refuzului creditului depășesc abordarea Directivei, care pune accent pe transparență și gestionarea conflictelor de interese, nu pe interdicții absolute.

Recomandăm recalibrarea articolului 5 prin menținerea prevederilor conforme cu Directiva, dar eliminarea sau nuanțarea plafoanelor și restricțiilor excesiv de rigide, pentru a asigura protecția consumatorului fără afectarea disproporționată a pieței de creditare.

5. Se propune excluderea art. 8 alin. (2), or interdicția privind formulările care pot crea așteptări nejustificate este deja acoperită de cerința generală prevăzută la alin. (1), potrivit căreia publicitatea trebuie să fie corectă, clară și să nu inducă în eroare. Menținerea alin. (2) introduce o interdicție suplimentară cu un conținut vag și subiectiv („așteptări nejustificate”), ceea ce poate genera interpretări arbitrare din partea autorității de supraveghere și poate expune creditorii unui risc de sancționare imprevizibil.

6. Propunem revizuirea art. 9 din proiect prin excluderea prevederilor care nu sunt impuse de Directiva (UE) 2023/2225 și care introduc obligații suplimentare sau restricții disproporționate în materia publicității contractelor de credit.

Art. 9 alin. (3) lit. d) și f) prevăd includerea, în informațiile standard, a duratei contractului de credit și a cuantumului ratelor.

Considerăm că includerea obligatorie a cuantumului ratelor în publicitate este redundantă, în condițiile în care durata contractului și celelalte informații financiare relevante sunt deja prevăzute ca informații standard. În practică, cuantumul ratelor poate fi dedus din aceste elemente, fără a adăuga o valoare informațională suplimentară semnificativă pentru consumator.

Menținerea acestei obligații poate încălca inutil mesajul publicitar și afecta lizibilitatea informațiilor esențiale.

În acest context, propunem eliminarea formulării „și cuantumul ratelor” de la lit. f) sau, alternativ, reformularea acesteia ca element opțional.

Propunem excluderea alin. (6), întrucât Directiva impune doar utilizarea unui exemplu reprezentativ, fără a stabili criterii obligatorii pentru determinarea acestuia. Introducerea unor criterii fixe poate conduce la rezultate nerepresentative și reduce flexibilitatea creditorilor în funcție de produsul sau campania promovată.

Propunem excluderea alin. (7), deoarece acesta nu are corespondent în Directivă și utilizează formularea improprie „ar trebui”, neadecvată pentru o normă juridică obligatorie.

Totodată, propunem reformularea alin. (8) prin eliminarea obligației de prezentare integrală a informațiilor standard înainte de accesarea oricărei oferte de credit. Această cerință nu este prevăzută de Directivă și contravine flexibilității recunoscute pentru mediile electronice, unde anumite informații pot fi accesate prin funcționalități interactive.

Propunem și excluderea alin. (9), deoarece obligația ca informațiile promoționale să nu inducă în eroare este deja acoperită de regulile generale privind publicitatea corectă, clară și neînșelătoare.

În final, propunem excluderea lit. d), e) și f) ale alin. (10), întrucât acestea reprezintă opțiuni naționale facultative prevăzute de Directivă, iar introducerea lor, în lipsa unei analize de impact și proporționalitate, poate restrânge nejustificat comunicările comerciale legitime și produsele de creditare conforme.

7. La art. 10, propunem menținerea alin. (1)–(4) și alin. (10), întrucât acestea transpun cerințele art. 14 din Directiva (UE) 2023/2225 privind practicile de legare și grupare, polițele de asigurare și dreptul consumatorului de a compara ofertele de asigurare.

Totodată, propunem excluderea alin. (5), (6) și (7), deoarece acestea introduc un mecanism care nu este prevăzut de Directivă, și anume dreptul creditorului de a încheia un contract de asigurare în numele și pe costul consumatorului. Directiva permite solicitarea unei polițe relevante și proporționale, dar nu substituirea consumatorului în încheierea contractului de asigurare.

Propunem și excluderea alin. (8), întrucât acesta este redundant, interdicția solicitării unei asigurări nerelevante rezultând deja din alin. (3).

În ceea ce privește alin. (9), recomandăm excluderea sau reformularea acestuia, deoarece introduce cerințe suplimentare privind durata, suma asigurată și structura poliței, care nu sunt prevăzute de Directivă și pot intra în conflict cu regimul juridic al asigurărilor de sume fixe. Poate fi păstrată doar regula potrivit căreia creditorul poate încasa indemnizația de asigurare în limita creanțelor aferente contractului de credit.

De asemenea, propunem excluderea alin. (11), deoarece Directiva nu prevede încetarea automată a poliței în cazul rambursării anticipate. O soluție mai proporțională ar fi recunoașterea dreptului consumatorului de a solicita încetarea poliței atunci când aceasta a fost încheiată exclusiv pentru garantarea creditului.

8. Propunem revizuirea prevederilor art. 11 alin. (3) lit. k).

Proiectul de lege nu prevede un text standardizat pentru avertismentul privind consecințele nerespectării obligațiilor asumate prin contractul de credit, lăsând formularea acestuia la latitudinea creditorului și expunându-l riscului unor interpretări diferite din partea autorității de supraveghere cu privire la caracterul adecvat al textului utilizat.

În acest context, propunem fie introducerea unui text standardizat direct în lege, fie acordarea expresă a dreptului creditorului de a utiliza texte alternative preaprobate de autoritatea competentă, similar practicilor existente în mai multe state membre ale Uniunii Europene.

Absența unui text standardizat nu oferă o protecție suplimentară consumatorului, ci creează incertitudine juridică și riscuri de conformitate pentru creditori.

9. Propunem revizuirea art. 12 alin. (2) și excluderea termenului minim de 15 zile pentru furnizarea informațiilor precontractuale, întrucât acest termen nu este prevăzut de Directiva (UE) 2023/2225. Directiva impune doar ca informațiile să fie furnizate cu suficient timp înainte ca persoana să fie obligată prin contract sau ofertă, fără stabilirea unui termen fix. Introducerea unui termen de 15 zile reprezintă o cerință suplimentară care poate afecta disproportional creditele digitale, produsele simple sau situațiile în care consumatorul solicită încheierea rapidă a contractului.

Propunem și excluderea alin. (3), întrucât acesta este accesoriu termenului de 15 zile și introduce obligația unui acord scris al consumatorului pentru reducerea perioadei, cerință care nu se regăsește în Directivă.

La fel, propunem și excluderea alin. (4) și (5), or prevederile de la alin. (2) sunt suficiente pentru a asigura transparența și protecția consumatorului. Atenționările prevăzute la alin. (4) și (5) ar presupune întocmirea unui act suplimentar semnat de consumator și păstrat de creditor, ceea ce ar genera birocrație inutilă, în condițiile în care informațiile respective se regăsesc deja în documentația și informațiile precontractuale furnizate consumatorului.

Totodată, propunem menținerea alin. (1), (4)–(11) și (13)–(18), întrucât acestea transpun, în esență, art. 10 din Directivă. Alin. (12) poate fi păstrat, însă recomandăm reformularea acestuia într-o manieră neutră și mai apropiată de textul Directivei, prin referire generală la indicii de referință utilizați pentru stabilirea ratei dobânzii flotante.

10. Cu referire la prevederile art. 14 din proiectul de lege, obligația de a oferi „explicații adecvate” se suprapune în mare măsură cu informațiile precontractuale deja furnizate conform art. 12, generând o dublare nejustificată a obligațiilor creditorului.

Totodată, lipsa unor cerințe clare privind forma și conținutul acestor explicații poate expune creditorii riscului unor interpretări subiective și al aplicării neuniforme a sancțiunilor.

În acest context, propunem fie excluderea art. 14 ca redundant față de art. 12, fie completarea acestuia cu prevederea expresă că obligația de a furniza explicații se consideră îndeplinită prin remiterea informațiilor precontractuale către consumator, cu posibilitatea acestuia de a solicita clarificări suplimentare.

11. Propunem revizuirea art. 17 prin excluderea prevederilor care dublează Regulamentul BNM nr. 60/2026 privind creditarea responsabilă, inclusiv regulile privind sursele de informații, documentarea, procedurile interne, evaluarea codebitorilor și consultarea bazelor de date. Menținerea acestor norme în proiect creează paralelisme legislative și riscul unor necorelări între lege și actele normative ale BNM, în special în cazul modificării ulterioare a cadrului prudential. În lege ar trebui păstrate doar principiile generale și drepturile consumatorului prevăzute de Directiva (UE) 2023/2225, iar metodologia concretă de evaluare a bonității trebuie să rămână reglementată prin actele autorității competente.

Totodată, deși proiectul obligă consumatorul să furnizeze informații corecte și complete, nu reglementează suficient efectele juridice ale furnizării unor informații false sau incomplete.

În acest sens, art. 17 alin. (11) propunem a fi completat cu următorul text:

„Creditorul este considerat că și-a îndeplinit obligația de evaluare a bonității dacă a utilizat informațiile disponibile din surse oficiale și documentele prezentate de consumator. Creditorul nu poartă răspundere pentru informațiile false, incomplete sau inexacte furnizate de consumator.”.

Suplimentar, se propune reformularea art. 17 alin. (13) lit. a), astfel încât dreptul consumatorului la explicații privind evaluarea automatizată a bonității să fie asigurat fără a impune creditorului obligații disproporționate și fără a conduce la divulgarea informațiilor ce constituie secret comercial.

În forma actuală, prevederea poate fi interpretată ca impunând obligația de a explica în detaliu logica algoritmilor de scoring și a modelelor interne de evaluare a riscului, ceea ce poate genera dificultăți operaționale semnificative, în special pentru creditorii non-financiari, și poate afecta protecția informațiilor comerciale sensibile.

În acest context, propunem următoarea reformulare a lit. a):

„a) să solicite și să obțină din partea creditorului o explicație clară și ușor de înțeles asupra deciziei privind evaluarea bonității și a principalilor factori care au influențat decizia în cauză. Dreptul consumatorului la explicații nu implică divulgarea algoritmilor de scoring, a modelelor interne de evaluare a riscului sau a altor informații care constituie secret comercial.”.

Această formulare asigură dreptul consumatorului la informare și intervenție umană, în conformitate cu obiectivele proiectului și ale Directivei (UE) 2023/2225, fără a impune obligații excesive sau a afecta protecția metodologiilor interne ale creditorilor.

12. Se propune excluderea din art. 17 alin. (15) a frazei:

„Dacă este cazul, creditorul are obligația de a informa consumatorul cu privire la faptul că evaluarea bonității se bazează pe prelucrarea automată a datelor, cu privire la dreptul consumatorului la o intervenție umană în privința evaluării și cu privire la procedura de contestare a deciziei.”

Această obligație generează o sarcină operațională disproporționată în raport cu termenul de 2 zile prevăzut pentru comunicarea respingerii cererii de credit, întrucât presupune furnizarea suplimentară a unor informații detaliate privind prelucrarea automată a datelor, dreptul la intervenție umană și procedura de contestare.

Totodată, dreptul consumatorului la aceste informații este deja reglementat distinct în alineatele care prevăd dreptul la intervenție umană în cadrul procesului de evaluare a bonității. Reiterarea aceluiași obligații la momentul respingerii cererii este redundantă și poate genera formalism excesiv, fără a aduce un beneficiu suplimentar real consumatorului.

13. Propunem completarea art. 18 cu alin. (8) în următoarea redacție:

„Creditorii și intermediarii de credite prelucrează datele cu caracter personal ale consumatorilor exclusiv în măsura necesară pentru evaluarea bonității, încheierea, executarea și administrarea contractului de credit, cu respectarea principiilor legalității, proporționalității și minimizării datelor, prevăzute de legislația privind protecția datelor cu caracter personal.”.

Proiectul de lege utilizează noțiuni precum evaluarea bonității, consultarea bazelor de date și crearea de profiluri, însă nu stabilește expres principiile de bază privind prelucrarea datelor consumatorilor.

14. Articolul 19 din proiect nu este prevăzut de Directiva 2014/17/UE și nu reprezintă o obligație de armonizare europeană, astfel încât eliminarea sa nu generează neconformitate cu acquis-ul comunitar. Mecanismul interdicției voluntare de contractare a creditelor creează o construcție juridică artificială pentru situații care pot fi deja gestionate prin exercitarea libertății contractuale, persoana fiind liberă să refuze contractarea unui credit fără instituirea unei interdicții formale.

Totodată, articolul conține o incoerență logică: interdicția produce efecte imediat, fără termen de reflecție, în timp ce revocarea acesteia este condiționată de un termen de 10 zile. Această abordare este excesiv de

paternalistă și poate restrânge nejustificat libertatea contractuală a consumatorului, inclusiv în situații urgente în care accesul rapid la credit este necesar. În plus, mecanismul propus generează obligații administrative și costuri suplimentare pentru creditori.

Protecția consumatorului este deja asigurată prin mecanismele existente în proiect și în legislația generală, inclusiv evaluarea bonității, obligațiile de informare precontractuală, dreptul de revocare și principiul libertății contractuale consacrat de Codul civil. În acest context, propunem excluderea art. 19 din proiect.

15. La art. 20, propunem menținerea alin. (1) și (2), întrucât acestea transpun art. 15 din Directiva (UE) 2023/2225, care interzice deducerea consimțământului consumatorului din opțiuni implicite și impune o manifestare clară și neechivocă a acordului acestuia.

Propunem excluderea alin. (3), deoarece acesta nu se regăsește în Directivă și nu are legătură directă cu obiectul articolului, care vizează acordul implicit pentru încheierea contractului de credit sau achiziționarea serviciilor accesorii. Prevederea introduce o procedură suplimentară privind recepționarea documentelor și termenul de examinare a cererii de credit, ceea ce poate crea rigiditate operațională și suprapuneri cu procedurile interne ale creditorilor și actele autorităților de supraveghere.

Totodată, propunem reformularea alin. (4), întrucât Directiva prevede că toate părțile contractante trebuie să primească o copie a contractului de credit pe hârtie sau pe alt suport durabil, fără a exclude contractele încheiate la distanță.

16. Articolul 21 trebuie ajustat prin excluderea prevederilor care nu rezultă din Directiva 2014/17/UE și care introduc limitări economice sau tehnice suplimentare. Directiva urmărește protecția consumatorului prin transparență, informare clară și evaluarea bonității, nu prin impunerea unor plafoane rigide asupra costurilor, dobânzilor sau modului de redactare a contractelor.

Propunem excluderea din alin. (1) a cerințelor privind dimensiunea minimă a fontului de 12 puncte și utilizarea aceluiși stil al fontului, precum și excluderea alin. (2), deoarece aceste cerințe grafice nu sunt prevăzute de Directiva (UE) 2023/2225 și nu sunt adaptate creditării online. Directiva urmărește o abordare neutră tehnologic, bazată pe claritatea și lizibilitatea informațiilor, fără a impune reguli privind fontul, culoarea hârtiei sau formatul tipografic. În mediul digital, lizibilitatea depinde de suportul utilizat, dimensiunea ecranului și funcțiile de accesibilitate, iar impunerea unor parametri rigizi poate crea dificultăți tehnice și riscuri formale nejustificate.

Propunem reformularea alin. (6), întrucât Directiva nu interzice utilizarea anexelor, condițiilor generale, listelor de tarife sau altor documente încorporate pe suport durabil. O interdicție absolută a trimerilor poate conduce la contracte excesiv de voluminoase și mai dificil de parcurs de către consumator. Documentele separate ar trebui permise, cu condiția să fie puse la dispoziția consumatorului înainte de încheierea contractului și să fie accesibile pe suport durabil.

Totodată, propunem excluderea alin. (7)–(9), deoarece acestea nu transpun art. 21 din Directivă, ci introduc un regim distinct privind plafoane de dobândă, comisioane, penalități și clauze contractuale interzise. Plafoanele prevăzute nu sunt impuse de Directivă și reprezintă opțiuni naționale suplimentare, care ar trebui fundamentate printr-o analiză de impact și proporționalitate.

În plus, aceste prevederi sunt dificil de implementat în contextul creditării digitale, deoarece presupun calcule multiple și diferențiate în funcție de tipul costului, perioada de utilizare, perioada de restanță și alte variabile contractuale. Această complexitate poate genera erori operaționale și costuri suplimentare, fără a rezulta din acquis-ul european.

Totodată, piața creditării de consum a fost deja adaptată prin aplicarea limitărilor prevăzute de Legea nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori. În cazul menținerii sau modificării unor astfel de limitări, acestea ar trebui reglementate distinct, fundamentate printr-o analiză de impact și corelate cu Directiva, pentru a evita rigidizarea excesivă a pieței și dificultățile de implementare, în special în creditarea online.

Circumstanțele care declanșează aplicarea plafonului redus al penalităților nu sunt suficient delimitate. Textul nu precizează dacă diminuarea veniturilor consumatorului trebuie să fie involuntară, să aibă caracter continuu sau să persiste pentru o anumită perioadă minimă de timp. În lipsa unor asemenea criterii, inclusiv reduceri temporare ale veniturilor, generate de situații ocazionale sau imputabile consumatorului, ar putea conduce la aplicarea plafonului redus, chiar dacă nu reflectă o dificultate financiară reală și obiectivă.

În acest context, considerăm oportun ca aplicarea plafonului redus să fie condiționată de existența unei reduceri involuntare a veniturilor, care persistă pe o perioadă continuă de cel puțin 3 luni și care este confirmată prin documente justificative relevante.

Totodată, proiectul nu prevede obligația consumatorului de a informa în prealabil creditorul despre apariția circumstanței relevante. În lipsa unei notificări scrise și a documentelor justificative aferente, creditorul nu dispune de o modalitate obiectivă de a lua cunoștință despre situația respectivă și riscă să fie sancționat pentru aplicarea plafonului standard în condiții de bună-credință.

De asemenea, textul nu clarifică momentul de la care se aplică plafonul redus al penalităților. Pentru asigurarea securității juridice și evitarea interpretărilor divergente, considerăm necesar să se prevadă expres că plafonul redus se aplică din momentul notificării creditorului de către consumator și prezentării documentelor justificative relevante.

17. Cu referire la prevederile art. 25 alin. (2) din proiectul de lege: „Sunt interzise clauzele contractuale care oferă creditorului dreptul să modifice unilateral clauzele contractuale fără încheierea unui act adițional, acceptat de consumator”, considerăm că interdicția absolută a modificărilor unilaterale este formulată excesiv de larg și nu face distincție între clauzele esențiale ale contractului și clauzele de natură tehnică sau administrativă, care nu generează obligații financiare suplimentare pentru consumator.

O asemenea abordare este disproporționată și nu corespunde practicilor utilizate pe piețele europene, unde anumite ajustări tehnice sau operaționale pot fi efectuate unilateral, cu condiția notificării prealabile a consumatorului și a posibilității acestuia de a înceta raportul contractual fără penalități.

Protecția consumatorului este asigurată în mod suficient prin interdicția modificării unilaterale a elementelor esențiale ale contractului care afectează costurile sau obligațiile financiare ale consumatorului, precum și prin dreptul acestuia de a se retrage sau de a rezolventa contractul fără costuri suplimentare.

Adițional, propunem completarea art. 25 cu o excepție care să permită creditorului eliminarea sau neaplicarea unilaterală a unor clauze contractuale atunci când modificarea este exclusiv în beneficiul consumatorului sau este necesară pentru conformarea la cerințe legale, de reglementare, operaționale ori tehnologice.

Contractele de credit de consum sunt raporturi de durată, iar pe parcursul executării acestora cadrul legal, cerințele de conformitate și tehnologiile utilizate pot evolua. În acest context, anumite clauze pot deveni depășite, redundante sau incompatibile cu noile cerințe operaționale. Totodată, creditorii pot decide să renunțe la anumite drepturi contractuale sau să simplifice anumite procese în beneficiul consumatorului.

În forma actuală, alin. (6) permite eliminarea unilaterală a clauzelor doar dacă acestea au fost constatate ca abuzive sau ilegale de către o autoritate competentă sau instanță. Această abordare este excesiv de restrictivă și nu permite eliminarea voluntară a unor clauze care nu mai sunt necesare sau care pot fi înlocuite cu soluții mai avantajoase pentru consumator.

Directiva (UE) 2023/2225 nu interzice creditorului să renunțe la anumite drepturi contractuale proprii sau să elimine clauze în beneficiul consumatorului, atât timp cât nu sunt afectate negativ drepturile acestuia.

În acest sens, propunem completarea art. 25 cu următorul alineat:

„(7) Prin derogare de la alin. (2), creditorul poate elimina unilateral anumite clauze contractuale sau poate renunța la exercitarea unor drepturi prevăzute în contractul de credit, fără încheierea unui act adițional, cu condiția ca această modificare:

- a) să nu genereze obligații suplimentare pentru consumator;
- b) să nu majoreze costurile, dobânzile, comisioanele sau alte obligații financiare ale consumatorului;
- c) să nu reducă drepturile consumatorului prevăzute de lege sau de contract;
- d) să producă efecte exclusiv în beneficiul consumatorului sau să fie necesară pentru conformarea la cerințe legale, de reglementare, operaționale ori tehnologice aplicabile creditorului.

Creditorul notifică consumatorul despre aceste modificări, iar efectele modificărilor pot interveni de la data indicată în notificare, inclusiv imediat, dacă modificarea nu afectează negativ drepturile sau obligațiile consumatorului.”

18. Articolul 26 prevede obligația creditorului de a informa consumatorul cu privire la orice modificare a ratei dobânzii înainte ca aceasta să intre în vigoare. Totuși, unele prevederi depășesc cerințele Directivei (UE) 2023/2225 și pot crea dificultăți operaționale nejustificate.

În primul rând, termenul fix de 7 zile prevăzut la alin. (1) nu este impus de Directivă. În cazul creditelor cu dobândă variabilă, modificarea ratei depinde de indici de referință externi, publicați de instituții terțe, iar publicarea sau eventualele rectificări ale acestor date nu depind de creditor. Menținerea unui termen rigid poate genera dificultăți operaționale, în special pentru portofolii mari de credite. Din acest motiv, recomandăm eliminarea termenului de 7 zile și păstrarea formulei „înainte ca modificarea să intre în vigoare”.

În al doilea rând, obligația de afișare a indicelui de referință „la sediu și subdiviziuni”, prevăzută la alin. (3) lit. b), este excesivă în contextul digitalizării serviciilor financiare. Publicarea pe site-ul web sau prin alte mijloace electronice accesibile este suficientă și corespunde cerințelor Directivei.

Totodată, alin. (4), referitor la mecanismele de licitație pe piețele de capital, nu are aplicabilitate practică în Republica Moldova și poate fi eliminat pentru evitarea supra reglementării.

De asemenea, articolul nu stabilește expres când obligația de informare se consideră îndeplinită. În practică, creditorii transmit consumatorilor graficul de rambursare actualizat, care include noua rată a dobânzii și cuantumul ratelor. Pentru evitarea incertitudinii juridice, propunem introducerea următorului alineat:

„(5) Obligația de informare prevăzută la alineatele (1) și (2) este considerată îndeplinită atunci când creditorul transmite consumatorului, pe suport de hârtie sau pe alt suport durabil, noul grafic de rambursare actualizat care reflectă noua rată a dobânzii și include cuantumul actualizat al ratelor de plată, precum și, dacă este cazul, modificările privind numărul sau frecvența plăților.”

Această soluție oferă consumatorului o informare clară și completă, simplificând totodată aplicarea obligației și reducând riscurile operaționale și juridice.

19.Art. 29 se propune a fi completat cu alin. (11), cu următorul cuprins:

„Exercitarea dreptului de revocare se realizează cu respectarea principiului echilibrului contractual, astfel încât să nu afecteze în mod disproportionat interesele legitime ale creditorului, inclusiv dreptul acestuia la recuperarea costurilor efective suportate până la data revocării.”

Completarea propusă urmărește asigurarea unui echilibru contractual între protecția consumatorului și interesele legitime ale creditorului, astfel încât exercitarea dreptului de revocare să nu producă efecte disproporționate în raport cu costurile efectiv suportate de creditor până la data revocării contractului.

20. Propunem revizuirea art. 32 în partea referitoare la compensația datorată creditorului în cazul rambursării anticipate. Deși Directiva (UE) 2023/2225 garantează dreptul consumatorului la rambursare anticipată, aceasta permite creditorului să beneficieze de o compensație echitabilă și justificată obiectiv pentru costurile suportate. Limitarea compensației la plafoanele prevăzute de proiect poate să nu acopere pierderile reale generate de rambursarea anticipată, inclusiv costurile de finanțare, costurile operaționale și riscul reinvestirii fondurilor la randamente inferioare.

Totodată, alin. (9) ar trebui modificat prin extinderea termenului de furnizare a informațiilor privind efectele rambursării anticipate de la 2 la cel puțin 5 zile lucrătoare. Recalcularea soldului, a costului total al creditului și a noului grafic de rambursare implică procese operaționale complexe, iar termenul actual este excesiv de scurt și poate genera erori operaționale.

21. Articolul 33 transpune, în esență, cerințele Directivei (UE) 2023/2225 privind identificarea dificultăților financiare ale consumatorului și examinarea măsurilor de restructurare înainte de inițierea executării silite. Susținem menținerea obligației creditorilor de a analiza soluții de restructurare și de a manifesta toleranță rezonabilă față de consumatorii aflați în dificultate financiară.

Totuși, anumite prevederi depășesc standardul Directivei și introduc obligații suplimentare care generează costuri operaționale și dificultăți de implementare. În special, obligația de notificare din prima zi de restanță și repetarea notificărilor la fiecare 15 zile nu sunt prevăzute de Directivă și pot conduce la un volum excesiv de comunicări repetitive, cu eficiență practică redusă.

În acest context, propunem reformularea art. 33 alin. (1), după cum urmează:

„Creditorii pot, la solicitarea consumatorului sau cu acordul acestuia, să aplice măsuri rezonabile de restructurare a creditului, în funcție de evaluarea individuală a situației financiare a debitorului și de fezabilitatea economică a recuperării creanței, înainte de a iniția procedurile de executare silită, în conformitate cu politicile și procedurile interne stabilite în acest sens.”

Această formulare clarifică faptul că restructurarea se realizează în baza unei evaluări individuale și a viabilității măsurilor propuse, fără a limita dreptul creditorului de a recurge la mijloacele legale de recuperare atunci când restructurarea nu este justificată sau fezabilă.

Totodată, propunem reformularea alin. (6), după cum urmează:

„Creditorul informează consumatorul în scris cu privire la sumele restante și consecințele neachitării acestora la momentul apariției restanței și ulterior periodic, la intervale rezonabile stabilite prin politicile interne ale creditorului, dar nu mai des de o dată la 30 de zile calendaristice. Obligația de informare periodică se aplică în cazul în care suma restantă depășește un prag minim stabilit de creditor în politicile sale interne, proporțional cu valoarea creditului. Informarea consumatorului poate fi realizată prin mijloace electronice, inclusiv prin mesaje automate sau acces în contul personal al consumatorului, fără obligația transmiterii individuale pe suport de hârtie, cu condiția asigurării accesului permanent la informație.”

În ceea ce privește alin. (8), considerăm necesară completarea acestuia pentru clarificarea momentului de la care se aplică plafonul redus al penalităților, după cum urmează:

„Plafonul prevăzut la prezentul alineat se aplică începând cu data la care consumatorul sau, după caz, succesorii legali ai acestuia notifică în scris creditorul cu privire la survenirea evenimentului prevăzut la lit. a) sau b), însoțind notificarea de documente justificative relevante. Până la data notificării, se aplică plafonul prevăzut la alin. (7).”

În lipsa unei obligații de notificare, creditorul nu dispune de o modalitate obiectivă de a lua cunoștință despre survenirea unor circumstanțe precum șomajul, pierderea veniturilor sau decesul consumatorului. Aplicarea retroactivă a plafonului redus în lipsa notificării ar afecta securitatea juridică și ar conduce la sancționarea creditorului pentru circumstanțe pe care acesta nu le cunoștea și nu le putea cunoaște.

De asemenea, propunem reformularea sau excluderea alin. (9), întrucât limitarea perioadei de aplicare a penalităților la 180 de zile poate încuraja prelungirea stării de neexecutare și reduce stimulentele pentru executarea obligațiilor contractuale. Alternativ, această limitare ar putea fi menținută exclusiv pentru situațiile prevăzute la alin. (8) lit. a) și b), în care consumatorul se află într-o dificultate financiară obiectivă și dovedită.

Suplimentar, considerăm necesară armonizarea mecanismelor prevăzute de art. 33 cu cele din proiectul Legii privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale, în special în ceea ce privește notificarea consumatorului, măsurile de restructurare, termenele aplicabile și procedurile premergătoare executării silite, pentru asigurarea unui cadru normativ coerent și predictibil.

22. Propunem menținerea art. 34 doar în măsura în care reglementează principiile generale privind declararea scadenței anticipate și recuperarea creanțelor, însă considerăm necesară eliminarea sau simplificarea prevederilor care depășesc cerințele Directivei (UE) 2023/2225 și generează constrângeri operaționale disproporționate pentru creditori.

În primul rând, termenele cumulative prevăzute la alin. (1), (3) și (4) — 90 de zile până la declararea scadenței anticipate, încă 90 de zile până la inițierea executării și limita de 180 de zile pentru aplicarea penalităților — nu sunt prevăzute de Directivă și pot întârzia excesiv procesul de recuperare a creanțelor, crescând riscul de pierderi și diminuând șansele de recuperare.

În acest context, considerăm că termenul de 180 de zile prevăzut la alin. (4) pentru inițierea procedurilor de executare silită sau a acțiunilor judiciare este insuficient, având în vedere complexitatea procedurilor de executare și durata negocierilor sau a măsurilor de restructurare care pot precede executarea. Decăderea creditorului din dreptul de a aplica costurile prevăzute la alin. (2) după doar 180 de zile dezavantajează creditorul care acționează cu bună-credință și încearcă identificarea unor soluții amiabile înainte de executare.

Prin urmare, propunem fie eliminarea acestei limitări, fie extinderea termenului prevăzut la alin. (4) de la 180 la 360 de zile.

În al doilea rând, plafonul penalităților prevăzut la alin. (2) dublează reglementări existente în alte dispoziții ale proiectului, ceea ce poate genera complexitate și interpretări divergente. De asemenea, interdicțiile detaliate privind modalitatea de comunicare cu consumatorul prevăzute la alin. (6) lit. c)–g) depășesc standardele Directivei și reglementează aspecte deja acoperite de legislația generală privind protecția consumatorilor și normele de conduită.

Totodată, art. 34 creează suprapuneri cu alte prevederi ale proiectului, în special cu art. 33 privind restructurarea și restanțele, precum și cu dispozițiile generale referitoare la penalități, ceea ce reduce claritatea și coerența reglementării.

Considerăm necesară și armonizarea mecanismelor privind scadența anticipată și recuperarea creanțelor cu cele prevăzute în legislația privind creditele pentru bunuri imobile rezidențiale, pentru evitarea unor termene și proceduri diferite aplicabile unor produse similare.

Prin urmare, recomandăm simplificarea art. 34 prin păstrarea principiilor de fond — transparență, proporționalitate și protecția consumatorului — și eliminarea termenelor rigide, a dublărilor legislative și a obligațiilor excesiv de prescriptive.

23. Propunem modificarea art. 36 alin. (3), în următoarea redacție:

„Consumatorul este informat cu privire la cesiunea prevăzută la alin. (1) prin notificarea adresată acestuia de către cedent sau cesionar, în termen de 10 zile de la data cesiunii creanței, prin intermediul unui suport durabil.”

Scopul normei este informarea efectivă a consumatorului despre schimbarea creditorului, astfel încât acesta să cunoască noul titular al creanței și modul de executare a obligațiilor. Din această perspectivă, este relevant ca informarea să fie completă, clară și transmisă în timp util, nu ca notificarea să fie făcută exclusiv de cedent.

După cesiune, și cesionarul are un interes legitim direct să informeze consumatorul despre schimbarea creditorului, datele de plată și modul de administrare a relației contractuale. În practică, în special în cazul cesiunilor de portofolii, cesionarul poate dispune de infrastructura operațională necesară pentru notificarea eficientă a consumatorilor.

Totodată, impunerea exclusivă a scrisorii recomandate nu mai corespunde practicilor moderne din sectorul financiar. Comunicarea prin suport durabil permite utilizarea canalelor electronice securizate, precum internet banking, mobile banking, e-mail sau alte mijloace convenite, cu posibilitatea stocării și reproducerii informației transmise.

Această soluție menține protecția consumatorului, oferind în același timp flexibilitate operațională și posibilitatea utilizării mijloacelor moderne de comunicare.

Suplimentar, se propune completarea art. 36 cu un nou alin. (5):

„(5) În cazul în care, ulterior cesiunii, se constată că cedentul a perceput costuri care depășesc plafoanele legale prevăzute de prezenta lege, obligația de restituire a sumelor percepute nelegal și răspunderea pentru încălcările comise anterior cesiunii rămân în sarcina cedentului. Cesionarul nu preia răspunderea pentru încălcările săvârșite de cedent anterior datei cesiunii, însă este obligat să aplice, de la data cesiunii, toate prevederile prezentei legi.”

Alin. (1) al art. 36, prevede că cesionarului i se aplică drepturile și obligațiile creditorului, ceea ce ar putea fi interpretat extensiv în sensul că cesionarul preia și răspunderea pentru încălcările comise de cedent anterior cesiunii. Clarificarea propusă protejează cesionarul de bună-credință și menține răspunderea acolo unde încălcarea a fost comisă, asigurând totodată că cedentul nu poate scăpa de răspundere prin cesionarea creanței.

24. La art. 38 este necesară clarificarea expresă a activităților care nu constituie servicii de consiliere. Activitatea curentă de prezentare a produselor și explicare a condițiilor contractuale nu trebuie calificată drept serviciu de consiliere. În caz contrar vor apărea obligații suplimentare și riscuri de interpretare.

În acest sens, propunem completarea art. 38 cu un alineat nou, după cum urmează:

„(9) Nu constituie serviciu de consiliere furnizarea informațiilor prevăzute de lege, explicarea clauzelor contractuale, prezentarea caracteristicilor produsului de credit sau răspunsul la solicitările consumatorului privind condițiile de creditare.”.

25. Se propune excluderea alin. (3) și (4) din art. 39.

Obligațiile prevăzute de aceste alineate sunt excesiv de largi și dificil de aplicat în practică. Noțiunea de „consumator care se confruntă cu dificultăți financiare” nu este definită în mod clar în cuprinsul legii, ceea ce lasă creditorului o sarcină de apreciere subiectivă și dificil de standardizat, cu riscul unor interpretări divergente și al aplicării neuniforme a obligațiilor legale.

Totodată, instituirea unor proceduri formale de depistare timpurie și de îndrumare către servicii de consiliere presupune costuri administrative și operaționale semnificative, care nu sunt corelate cu limitările și plafoanele aplicabile costurilor creditului prevăzute de proiect.

În aceste condiții, impunerea unor obligații operaționale suplimentare, concomitent cu limitarea rigidă a costurilor și tarifelor aplicabile creditorilor, creează o constrângere disproporționată și dificil de susținut în practică.

26. Art. 46 alin. (2) propunem a fi exclus.

Obligația creditorilor de a organiza cel puțin anual activități de informare și educare a consumatorilor reprezintă o sarcină administrativă și financiară suplimentară, care nu este direct legată de activitatea de

creditare propriu-zisă. Această obligație depășește scopul prezentei legi și al Directivei (UE) 2023/2225, care nu impune creditorilor organizarea unor activități sau evenimente de educație financiară.

Totodată, contribuția creditorilor la educația financiară este deja reglementată prin alin. (1), care stabilește o obligație generală de participare la educarea financiară a consumatorilor.

În aceste condiții, instituirea unor obligații operaționale suplimentare pentru organizarea periodică a unor activități dedicate este disproporționată, în special în contextul în care creditorii sunt deja supuși unor limitări și constrângeri semnificative privind costurile și activitatea de creditare.

27. Cu referire la art. 48, Directiva (UE) 2023/2225 nu conține obligația de a sancționa suplimentar persoanele cu funcții de răspundere atunci când instituția a fost deja sancționată pentru aceeași încălcare. În forma actuală, prevederea poate conduce la o dublă sancționare pentru aceeași faptă: o dată a creditorului ca persoană juridică și a doua oară a persoanei cu funcție de răspundere.

Totodată, regimul răspunderii persoanelor cu funcții de răspundere este deja reglementat prin Codul contravențional și legislația specială aplicabilă administratorilor și conducătorilor entităților supravegheate. Menținerea unei reglementări paralele în prezenta lege creează riscul unor interpretări divergente și al aplicării neuniforme a sancțiunilor.

De asemenea, în majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene, legislația de transpunere a Directivei stabilește răspunderea entității supravegheate, iar eventualele sancțiuni individuale pentru administratori sunt reglementate prin legislația generală privind supravegherea financiară, nu prin legea privind contractele de credit de consum.

Totodată, propunem completarea cu alin. (7) cu următorul cuprins:

„(7) În exercitarea supravegherii respectării prevederilor prezentei legi, Comisia Națională a Pieței Financiare aplică principiul consultării prealabile, care presupune angajarea activă cu participanții la piață în vederea clarificării cerințelor de reglementare și a modului de aplicare a acestora, anterior aplicării sancțiunilor.”

Principiul consultării prealabile reflectă o abordare de supraveghere proporțională și echilibrată, în care autoritatea de supraveghere urmărește, în primul rând, clarificarea și conformarea voluntară a participanților la piață, înainte de aplicarea măsurilor sancționatorii.

O asemenea abordare este cu atât mai justificată în contextul unei legi noi, ale cărei prevederi necesită o perioadă de adaptare și uniformizare a practicilor de aplicare. Aplicarea sancțiunilor pentru încălcări care rezultă din interpretări divergente ale unor norme noi, fără o etapă prealabilă de clarificare și consultare, poate contraveni principiilor proporționalității, previzibilității și bunei administrări.

28. Propunem revizuirea art. 49, întrucât mai multe prevederi depășesc cerințele Directivei (UE) 2023/2225 și introduc măsuri sancționatorii și reparatorii care nu se regăsesc în standardul european. Directiva impune existența unor măsuri eficiente, proporționale și disuasive, însă nu prevede competența autorității de supraveghere de a dispune restituirea dublului sumelor percepute sau revizuirea întregului portofoliu de contracte similare.

În acest context, propunem excluderea sintagmei „dublul” din art. 49 alin. (3). Restituirea integrală a sumelor percepute fără temei legal, combinată cu amenda administrativă și eventualele măsuri corective, asigură deja un efect disuasiv adecvat și repararea integrală a prejudiciului consumatorului. Introducerea obligației de restituire dublă reprezintă o sancțiune excesivă și disproporționată, care poate conduce la o dublă sau chiar triplă sancționare a creditorului. O asemenea măsură nu este prevăzută de Directivă și nu reprezintă o practică obișnuită în legislația statelor membre ale Uniunii Europene.

De asemenea, propunem excluderea sintagmei „precum și 3 ani după aceasta” din art. 49 alin. (3). Extinderea aplicabilității sancțiunii pentru o perioadă suplimentară de 3 ani după încetarea contractului este nejustificată și creează o expunere sancționatorie excesivă după stingerea raportului contractual. Totodată, această soluție creează o incoerență față de regimul general al termenelor de prescripție prevăzute de art. 50 din proiect.

Considerăm, totodată, necesară completarea art. 49 alin. (4) cu următoarea frază:

„Transmiterea unei petiții a consumatorului de către autoritatea de supraveghere către creditor, în vederea examinării, nu este echivalentă cu inițierea procedurii administrative împotriva creditorului în temeiul prezentei legi.”

Această clarificare este necesară pentru a evita interpretarea potrivit căreia simpla redirectionare a unei petiții ar bloca posibilitatea creditorului de a remedia benevol situația sau de a renunța voluntar la sumele care depășesc plafoanele legale. În lipsa unei asemenea precizări, mecanismul conformării voluntare riscă să devină inaplicabil în practică.

Totodată, obligația de a aduce în conformitate toate contractele similare poate genera costuri operaționale ridicate și incertitudine juridică, în special în cazul portofoliilor mari de credite. Constatarea unei încălcări într-un caz individual nu ar trebui să permită automat intervenția asupra tuturor contractelor fără o analiză individuală a impactului și a eventualului prejudiciu.

Prin urmare, considerăm că art. 49 ar trebui limitat la măsuri de încetare a încălcărilor și de aducere în conformitate cu legea, iar prevederile referitoare la restituirea dublului sumelor, extinderea efectelor asupra tuturor contractelor similare și restricționarea conformării voluntare ar trebui excluse, întrucât sunt disproporționate și generează riscuri juridice și operaționale semnificative.

29. Articolul 50 introduce un termen special de prescripție de 36 de luni pentru aplicarea sancțiunilor. Directiva 2014/17/UE nu impune un asemenea termen, însă reglementarea expresă a prescripției este utilă pentru asigurarea securității juridice, în condițiile în care legislația actuală nu conține reguli clare în acest sens.

Problema principală nu este existența termenului, ci durata și modul de calcul al acestuia. Termenul de 36 de luni este semnificativ mai mare decât termenul general de prescripție contravențională și nu este suficient justificat în proiect. În lipsa unei motivări obiective, acesta poate fi considerat disproporționat, în special în contextul administrării unor portofolii mari și a unor procese operaționale complexe.

Totodată, formularea privind curgerea termenului de la „data săvârșirii” faptei nu acoperă suficient situațiile practice, în special încălcările latente sau cele continue. În cazul încălcărilor descoperite ulterior, termenul ar trebui să curgă de la data descoperirii sau de la data la care acestea puteau fi descoperite cu diligență rezonabilă. Pentru încălcările continue, termenul ar trebui să curgă de la data încetării încălcării, după modelul Codului contravențional.

De asemenea, considerăm necesară introducerea unui termen maxim absolut de prescripție, după expirarea căruia sancțiunea să nu mai poată fi aplicată, indiferent de data descoperirii faptei. O asemenea soluție este necesară pentru asigurarea previzibilității și securității juridice.

Totodată, termenul de prescripție trebuie corelat cu obligația de păstrare a documentelor și evidențelor relevante, astfel încât creditorii să cunoască perioada necesară pentru arhivarea documentelor care demonstrează respectarea obligațiilor legale.

Prin urmare, recomandăm: reducerea sau justificarea termenului de 36 de luni; introducerea regulilor privind încălcările latente și continue; stabilirea unui termen maxim absolut de prescripție; și corelarea acestuia cu obligațiile de păstrare a documentelor.

30. Articolul 52, în forma actuală, poate afecta disproporționat creditorii, deoarece prevede aplicarea amenzii pentru un număr foarte larg de încălcări, inclusiv pentru situații tehnice, formale sau operaționale care pot apărea fără rea-credință și fără prejudiciu real pentru consumator. În contextul administrării unor volume mari de contracte, procese automatizate și obligații extinse de informare, pot apărea erori izolate, iar sancționarea automată cu amendă nu este întotdeauna proporțională.

Propunem ca, pentru încălcările minore, tehnice sau formale, care nu au cauzat prejudicii consumatorilor și au fost remediate într-un termen rezonabil, autoritatea de supraveghere să aplice cu prioritate avertismentul sau măsuri de remediere, și nu amenda. O asemenea abordare permite corectarea rapidă a situației fără aplicarea unor sancțiuni excesive.

De asemenea, considerăm necesară introducerea unui mecanism de remediere voluntară înainte de aplicarea amenzii, cu excepția încălcărilor grave, repetate sau intenționate. Dacă creditorul identifică problema, cooperează cu autoritatea, restituie eventualele sume percepute nejustificat, corectează contractele sau informează consumatorii afectați, aceste acțiuni ar trebui considerate circumstanțe atenuante obligatorii.

Totodată, trebuie clarificat că amenda se aplică pentru fapta constatată, nu automat pentru fiecare contract sau consumator afectat. Numărul consumatorilor afectați poate fi avut în vedere la individualizarea sancțiunii, însă aplicarea multiplă automată a amenzii poate genera efecte disproporționate, în special în cazul unor erori unice de sistem.

În acest context, propunem completarea art. 51 cu criterii suplimentare de individualizare a sancțiunii, precum: caracterul intenționat sau neintenționat al faptei, caracterul tehnic sau formal al încălcării, măsurile de remediere adoptate voluntar, existența unor neclarități legislative, procedurile interne de conformitate și impactul real asupra consumatorilor.

Totodată, art. 52 ar trebui reformulat astfel încât sancțiunile să fie aplicate proporțional, în funcție de gravitatea reală a încălcării. Pentru încălcările minore sau remediate voluntar, creditorii ar trebui să poată beneficia de avertisment, măsuri de remediere și circumstanțe atenuante, evitând aplicarea automată și disproporționată a amenzilor.

31. Articolul 55 alin. (3) se completează cu următorul text:

„Contractele de credit încheiate anterior intrării în vigoare a prezentei legi rămân supuse dispozițiilor legale în vigoare la data încheierii acestora, cu excepția cazurilor prevăzute expres de prezenta lege.

Prin derogare, dispozițiile art. 26, art. 27, art. 28 alin. (1) propoziția a doua și alin. (2), art. 31 și art. 36 din prezenta lege se aplică și contractelor de credit pe durată nedeterminată existente la data intrării în vigoare a prezentei legi.”.

32. Prevederea potrivit căreia legea intră în vigoare la 12 luni de la publicare, iar autoritatea competentă trebuie să adopte actele normative necesare în termen de 9 luni, este în principiu conformă ca tehnică legislativă. Totuși, termenul de 12 luni poate fi insuficient pentru implementarea efectivă, deoarece perioada reală rămasă după adoptarea actelor normative secundare este de aproximativ 3 luni.

Implementarea noii legi presupune nu doar modificarea contractelor, ci și ajustarea proceselor operaționale, sistemelor IT, fluxurilor de notificare, modelelor de calcul, materialelor precontractuale, procedurilor interne și instruirea personalului. Aceste activități depind în mod direct de actele normative secundare care urmează a fi adoptate.

În aceste condiții, considerăm justificată extinderea termenului de intrare în vigoare de la 12 luni la 24 de luni, pentru a permite o implementare coerentă și a reduce riscul unor dificultăți operaționale sau aplicări neuniforme ale legii.

Propunere de modificare:

„Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 24 de luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepțiile stabilite la alin. (3).”

Totodată, pentru asigurarea coerenței, termenul acordat autorității competente pentru adoptarea actelor normative ar trebui corelat cu termenul extins de intrare în vigoare.

Propunere pentru alin. (2):

„(2) Autoritatea competentă, în termen de 12 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, va adopta actele normative necesare aplicării prezentei legi.”

În concluzie, reiterăm susținerea AmCham Moldova pentru obiectivele generale ale proiectului de lege și pentru necesitatea consolidării cadrului de protecție a consumatorilor în domeniul creditării.

Totodată, considerăm important ca transpunerea Directivei (UE) 2023/2225 să fie realizată într-o manieră proporțională, coerentă și adaptată realităților operaționale ale pieței financiare din Republica Moldova, evitând supratranspunerea, dublările legislative și instituirea unor obligații excesiv de rigide sau dificil de implementat în practică.

În opinia comunității de afaceri, un cadru normativ echilibrat trebuie să asigure concomitent protecția efectivă a consumatorului, securitatea juridică, previzibilitatea reglementării și posibilitatea implementării sustenabile de către participanții la piață.

Rămânem deschiși pentru participarea la consultări suplimentare și pentru identificarea unor soluții echilibrate, conforme obiectivelor de protecție a consumatorilor și principiilor unei reglementări eficiente și funcționale.

Cu respect,

Mila Malairău

Director Executiv

Camera de Comerț Americană din Moldova